

potuje, odleti; ko se pa vračajo, že po tri in štiri dni naprej prihod oznanuje z nenavadnim gaganjem in letanjem. Služabniki so se trdno nanj zanašali. Le pri zadnjem škofovem povratu jim ne gre naproti, s težavo ga strežniki do njih spravijo, pa jim ni krotek, ni rad in odtava žalosten s pobešeno glavo.

Zares jim je dotekla zadnja ura, vendar pa še labud po njih smerti več let tu preživi.

Novice.

Od sv. Jurja v Slov. goricah. — Bodi odgovor zoper, ali za to, da se malo berilo v šolah, kjer se drugi in tretji razred skupaj podučuje, izpusti, naj še le pristavim sam, zakaj? in kdaj ga izpuščam.

Dobro še se spominjam besedi, ki so jih preč. g. Kostanjevec že pred nekterimi leti na skušnji pri sv. Barbari izrekli: „Naj učitelj ne gleda le na to, da učenci prebirajo veliko berilo od začetka do konca, in nič ne razumejo! Ta knjiga ni le samo za eno leto, tudi ni za dve, potrebno je še več, da se vsa pretrese. Med tem pa, dragi učitelj, te zagotovim, ako moreš komu vse oddelke velikega berila do čistega zjasniti, ne odgajaš le mladenčca za dobro kmetovanje, — doktor je. Malo torej naj se za branje odločuje, kolikor namreč morejo otroci razumeti. Da zato ni vse bob vsteno, je zelo zelo potrebno, da se učitelj pri vsakem posamnem odstavku prav dolgo pomuja.“

Kdor bo si delal tedaj v branji dva razdelka, da že pri enem samem porabi toliko časa, ostane pa mu še zvun tega tako več drugih nauk, v katerih brez razločka skoraj ostati ne mora? Lahko pa učenci takrat v branji z večjimi napredujejo, ako se hitro že o začetku šolskega leta z njimi združijo. Lani smo tukaj tako napravili. Prišli so novinci hitro v jesen, nekteri boljših učencev pa so se predstavili v večjo šolo, kakor je večidel povsod v lotnerskem okraji navadno. Tam se tako tirja, — zapoved pa spolnuje. Še letos sva bila s čast. gosp. župnikom do prvega šolskega dne takošne misli. Prišli so starši z novinci, pa žalostni so se morali vrniti, da niso smeli svojih otrok v šolo zapisati. Pripihali so drugi vetrovi, s tem pa je zaostala tudi prestava učencev v večjo šolo, da se zdaj zoper mojo voljo v mali šoli prideva k I. razredu še drugi razred, in se rabi malo berilo. Od kod pa to? od tega, da jih več gospodari. Gospod dopisnik od tukajšnjih dveh šol je pogrešal pri sv. Aui poduka na zemljevidu. Mislim, da tako tudi pri nas; toda reči morem, da, ako bi bili preč. g. dekan ukazali, kaj od zemljepisa brati, prepričali bi se bili, da naš zemljevid ne visi zastoj na steni. Ravno tako, kakor svetuje, da naj bi učitelj dal nabrati različnih posebno strupenih zelišč, in jih na dotičnem mestu v šoli shranjeval, je res tudi kaj dobra reč, da otroci za prihodnost iz branja imajo še kak poseben dobiček, in ne mlatijo prazne slame.

Da bi pa tudi naleteli na zelo podučiven kosček o strupenih zeliščah, bi imeli kmali pri rokah, nekaj strupenih nekaj drugih, ki smo jih med letom nabirali in spoznavali. Zavoljo neprijetnega duha pa smo jih na dan skušnje v predšolsko okno postavili. To vejo drugi gospodje! Drugo vse, kar se je pisalo, kaže, da gospod dopisnik resnično sodi in modro svetuje. Lepa mu hvala! *)

Iz Ternovega na Notrenjskem. Doversena je naša nova šola, ktero je „Tovars“ v letošnjem 19. l. na strani 309. že omenil. — Res, kaj veličansko poslopje je! Nad vratni se ti že od daleč z zlatimi pismenkami blišči znani napis: „Veri in omiki“. Šolske sobe so v drugem nadstropji. Kaj prestorne in svetle so. Posebno je soba, kjer podučuje drugi učitelj (podučitelj) kaj svetla. Razsvetlujejo jo namreč 7 oken (4 od strani in 3 od zad). Je pa ta soba tako velika, da učitelj, ki tu podučuje, ne more se ravnati po besedah „Tovars“ih, ki piše v „pedagogičnih pismih“ (**): „Preglasno v šoli govoriti je nepotrebno. . . . Mladi učitelji živost podučevanja v tem iščejo, da preglasno. . . .“ — kajti tukaj mora človek kaj zelo zelo na glas govoriti, ako hoče, da ga vsi učenci razumeje. V sobi za prvi razred je 22 klopi. Razdeljene so tako, da so na eni strani dečki, na drugi pa deklič. Sobo drugega razreda razsvetlujejo 4 okna, klopi ima 12. — Moški spol ni ločen od ženskega. Učiteljevo stanovanje pa je pri tleh. Soba za drugega učitelja je precej velika, prvi učitelj ima pa 2 sobi. — Sedaj pa naj „Tovars“ še pove, kaj o slovesnosti, ki smo jo obhajali pri blagoslovljenji te nove šole, kar se je godilo 11. preteč. mesca.

Po popoldanski službi božji šli smo iz farne cerkve v procesiji k novi šoli. Zbrala se je velika množica ljudstva. Šli smo lepo vversteni od cerkve proti šoli. Spredaj nesla se je šolska zastava, potem pa mali cerkveni zastavi. Za temi sta šla učitelja in gg. duhovni. Za njimi pa se je verstilo mnogo ljudstva. Ko pridemo do šole, se ustavimo. Prečastiti g. dekan se ustopijo na šolski prag, in nagovoré zbrano ljudstvo blizo tako le: „Farmani! danes obhajamo svečanost blagoslovljenja naše nove šole. Naj vam tukaj nekoliko besedi govorim k sercu. Mislim, da ne bodo brez koristi. Znano vam je, da je bila naša stara šola kaj slaba in nikakor pristojna za našo veliko faro. Bila je veliko premajhna za veliko število otrok, kateri so vgodni za šolo. Šolske sobe bile so tako majhne, da veliko otrok moglo je med naukom stati. Ker so bile pa šolske sobe zelo majhne, bile so zavoljo tega tudi nezdrave. To spoznavši, jeli smo vlani spomladi zidati novo šolo, ktera tukaj pred vami danes stoji dodelana. Glejte veličansko poslopje je naša nova šola, ktera faro našo stane blizo 10.000 gl.! ji je pa tudi malo šol enakih. Ljubi farmani! ker imamo sedaj tako lepo prostorno šolo, pošiljajte svoje otroke prav pridno vanjo, ker le tako se bode spolnoval njeni lepi namen. Če otrok ne hodi redno v šolo, se nauk nekako preterguje, in otrok potem zgubi veselje do

*) Le tako, če se pametno pomenkovamo in eden drugemu kažemo, kaj je prav, kaj ne, — boljšamo si svoj stan, in napredujemo,

**) Glej „Tovars“a l. 1864. l. 23! —

nauka. Starši! vi ste dolžni skrbeti za dušni prid svojih otrok! Ker pa mnogo vas ne umé svojih otrok duševno izobraževati (in če tudi kateri to umé, mu gostokrat opraviła njegova tega ne dopuščajo), glejte! šola vam to nadomestuje. V šoli se otroci vadijo brati, pisati, številiti, se vadijo lepo obnašati — domá in v cerkvi, se vadijo kersanskega nanka. Glejte, kaka sreča za vaše ljubljence! Vsaki izmed vas, ljubi moji! si je morda že skušal, kako dobro je, če človek kaj zna; veliko zmed vas si je morda že skušalo, kako sitno je, če človek dandanes ne zna brati, pisati in drugih reči, ki mu jih je treba pri vsakdanjih opravilih. Torej vam končno še enkrat rečem: Starši! če ljubite svoje otroke, pošiljajte jih prav pridno v šolo!“ — Potem so blagoslovili šolo. Mi pa zakličemo: Blagoslovi Bog početje naše! — 13. novembra jeli smo v novi šoli poučevati. Učencev se nam ne majnka. Iz tega se vidi, da besede g. dekana niso padle na skalo, ampak na dobro zemljo. Upamo, da bodo tudi dobri sad obrodile! Bog! — Z.

Iz Turniš pri Polčanah. (Dostavek k mojemu dopisu v naslednjem listu „Uč. Tov.“) V 45. l. „Novic“ se je omenjeni dopisnik o šolskih rečeh zopet pokazal, in prav zoper četrto božjo zapoved brez usmitljenja obira starejše učitelje; to gotovo ni prav in lepo. Ako te učitelje terpi in še prav po sinovsko skerbi za nje naš šolski svetovavec, prečastiti gospod dr. Močnik, zakaj bi se jim li mi šopirili in jim grenili stare dneve! Kaj bi neki rekli častiti g. g. fujmoštri, ako bi se zoper nje vzdigovali mladi duhovniki in z njimi tako delali, kakor se dela z nekterimi starimi učitelji! Berimo, kaj pravi o tem „Zagr. kat. list“. Med drugim govori tako le: Teret su župniku kapelani onakovi, koji njekim novotarskim duhom opojeni, istom tako rekav izletiv iz sjemeništa, hoće njeki reformatori župnikah i žapljanah da budu, sve hoće bolje da znadu, nego ostarjeli župnik slado svoje naj bolje poznavajući, te svim njegovim vredbam baš unatoč djeluju. Bilo pri objedu, ili inače u razgovoru, svaćemu protuslove, da si tobože tim njeki nimbus visokoučenosti pribave. A takovi su i na prodikao-nici, — da je grdoba slušati, plenis buccis detonant, contra hoc vel illud vitium, kao da su se oni već posvetili, i kupusa više nejedu. Kada god sam takova mladjega kapelana čuo tako bombardirati, pale su mi na pamet rieči iz pastirke mudroga Sailera: „Was würde ein alter Römer oder Grieche, was gar ein Morgenländer sagen, wenn er in unsere Versammlung träte, und den unbärtigen Knaben im Priesterge-wande vor alten und würdigen Männern solche Jugendübung halten hörte“ . . . Želetije pa tudi sploh, da kdor od šole kaj piše, naj bi to pošiljal „Uč. Tov.“, in ne drugim listom, ker ravno naš „Tovars“ je naše šolsko glasilo, — hic labor, hoc opus. *)

*) Naj bi to resnično voščilo ne ostalo na cedilu! Neki veljavni šolski gospod so svojim zbranim učiteljem rekli: „Učiteljski Tovars“ ist ein Exer-cierplatz der Schullehrer“. Mi pa pravimo: Tovars naj bo še več, kakor Exer-cierplatz, naj bo pravi učiteljski zbor, tečna učiteljska hrana, vesela učiteljska čitalnica, z eno besedo: zvesti tovarš v vseh oko-liščinah učiteljevega življenja.

Iz Ljubljane. V zadnjem listu omenjeni razpis prečastitega ljubljanskega knezoškofijstva 6. preteč. m. s št. 605/402 do prečast. okrajnih šolskih ogledništev se tako le glasi: Slavna c. k. deželna vlada je 23. preteč. m. s št. 9743 c. k. okrajnim gosposkom (Bezirks-ämter) to le pisala: „Slišijo se pritožbe, da tukajšnji učitelji na deželi, ki po navadi svojo biro (posebno denarne doneske in šolski denar) pobirajo od hiše do hiše, morajo dostokrat poslušati bridke besede. Da bi se ta napaka odpravila, c. k. deželna vlada po §. 205 šolskega vreda prepoveduje to navado, da bi namreč učitelji sami pobirali svojo denarno biro, ter naročuje c. k. okrajni gosposki, da naj brez pomude tako vravná, da bodo za naprej te denarne doneske povsod v odmenjenem času pobirale srenje same, in jih brez toževanja odrajtovala učiteljem, kateri jim jih bodo pa pismeno poterjevali. Vsem takim in enakim napakam naj v prihodnje c. k. okrajna gosposka resno in prav oestro stopa na pete, in je za to tudi sama odgovorna“.

Učitelji! ali ni to resna beseda, ktere smo že davno težko pričakovali? Spolnujmo na tanko svoje dolžnosti, potem pa se trdno deržimo svoje pravice!

— Iz Prage smo zvedili žalostno novico, da je 26. preteč. m. umrl vodja staromeške gimnazije, verli gospod Ivan Nečasok, nekdanji rodoljubni vodja ljubljanske gimnazije. V četrtek, 29. preteč. m. ob 10. uri zjutraj se je obhajala tudi v Ljubljani v stolni cerkvi slovesna črna maša zanj, kjer se je zbralo mnogo njegovih spoštovavcev. Bog daj poštenemu možu sveti raj!

— Za vodja ljubljanske gimnazije je postavljen in poterjen dosedanji profesor g. Jakob Smolej.

— „Tržaški Ljudomil“ je nehal izhajati.

— 11. list Gerbičeve „Lire Sijonske“ je že na svitlem, in ima zopet po svoji lepi navadi mnogo dobrega blagá. Zaostali listi pridejo kmali.

— V Ljubljani se je osnovalo dramatično društvo, ktero bo nabiralo in izdajalo slovenske gledališčne igre.

— Za ta mesec je naznanjen v Gorici nov slovenski časnik z imenom: „Domovina“. Vredoval ga bo g. A. Marušič.

Premembe v učiteljskem stanu.

G. Anton Berčič, podučitelj na Verhniki, je postavljen za učitelja v Podvelb (Zoll), in na njegovo mesto na Verhniko pride g. Janez Strehovec, potelj. pripravnik.

Odgovorni vrednik:
Andrej Praprotnik.

Natiskar in založnik:
Jož. Rudolf Milic.